

Socialnämnden

Remiss – idéburen välfärd SOU 2019:56

Yttrande till finansdepartementet

Förslag till beslut

Socialnämnden lämnar synpunkter över remissen *Idéburen välfärd SOU 2019:56* till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen daterad den 27 februari 2020.

Sammanfattning

Nacka kommun har fått betänkandet *Idéburen välfärd SOU 2019:56*, på remiss. Betänkandet behandlar idéburna aktörer i välfärden och innehåller bland annat förslag på hur ett ökat idéburet deltagande i välfärden skulle kunna främjas. Berörda nämnder bereder remissvaret och lämnar synpunkter utifrån nämndens ansvarsområden. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas.

Socialnämnden ser positivt på de utökade möjligheterna som utredningens samtliga förslag innebär för idéburna aktörer att delta i utförandet av offentligt finansierade välfärdstjänster. Genom en utökad samverkan med civilsamhället kan vi gemensamt finna lösningar, som ger bättre kvalitet för kunden och som är kostnadseffektiva. Socialnämnden skulle gärna se att utredningen ser över möjligheterna även för idéburna aktörer av mindre storlek att på ett enklare sätt samverka med kommunen i välfärdsfrågor.

Ärendet

Nacka kommun har fått betänkandet *Idéburen välfärd SOU 2019:56*, på remiss. Betänkandet behandlar idéburna aktörer i välfärden och innehåller bland annat förslag på hur ett ökat idéburet deltagande i välfärden skulle kunna främjas. Det föreslås en definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet och betänkandet inbegriper även en vägledning kring hur partnerskap mellan offentliga myndigheter och idéburna aktörer kan utformas. Betänkandet innehåller också förslag på förändringar i lagstiftningen för upphandlingar och valfrihetssystem för att underlätta för idéburna aktörer.

Beredningen av ärendet

Berörda nämnder bereder remissvaret och lämnar synpunkter utifrån nämndens ansvarsområden. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas. Nedan redovisas de synpunkter som socialnämnden anför över betänkandet.

Socialnämndens synpunkter över betänkandet

Koppling till socialnämndens fokusområden

I ett av socialnämndens fokusområden framgår det att ”Samarbetet med civilsamhället, föreningar och volontärverksamheter är starkt och förebygger sociala problem.” Socialnämnden ger årligen verksamhetsbidrag för frivilligt socialt arbete till ett antal föreningar. År 2019 uppgick kostnaden för verksamhetsbidrag till 2324 tkr. Vissa av de ideella föreningarna som fick verksamhetsbidrag består enbart av volontärer medan andra, större föreningar som Brottofferjouren eller Röda Korset är professionaliserade med både anställd personal och volontärer.

Socialnämnden ser positivt på de utökade möjligheterna som utredningens samtliga förslag innebär för idéburna aktörer att delta i utförandet av offentligt finansierade välfärdstjänster. Genom en utökad samverkan med civilsamhället kan vi gemensamt finna lösningar, som ger bättre kvalitet för kunden och som är kostnadseffektiva. Vi ser positivt på den förtydligade definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Det skulle underlätta i de flesta former av relationer med civilsamhället. Att genom registret få tillgång till statistik ökar möjligheterna till systematisk uppföljning, vilket är önskvärt.

Idéburna grupper av mer tillfällig karaktär ryms inte i definitionen

Det finns dock många civilsamhällesgrupperingar som är av en mer spontan och tillfällig karaktär och som inte skulle uppfylla kriterierna. Det handlar till exempel om grupper som uppstår i sociala medier och som går samman i en hjärtefråga inom det sociala området. Ofta har inte de någon önskan om att bilda en formell förening. Idag saknar socialnämnden möjligheter att stötta dessa aktörer ekonomiskt eftersom bidrag bara kan utbetalas till juridiska personer. Vi skulle gärna se att utredningen ser över om en sådan möjlighet fanns, t ex genom att administrationen kring att bilda en ideell förening förenklades.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Flera av de idéburna aktörerna är för sitt arbete helt beroende av verksamhetsbidragen från socialnämnden. Det är brukligt att föreningar beviljas bidrag för ett år i taget, även om det egentligen inte finns några juridiska hinder att bevilja för en längre tidsperiod. I dialogmöten har önskemål om IOP framkommit från vissa föreningar. När man behöver söka bidrag varje år och inte vet om man kommer att få något för nästkommande år, blir planeringen kortsiktig och verksamheten ryckig. Detta drabbar våra gemensamma kunder, och vi ser behov av en ökad långsiktighet. Ett sätt att lösa detta är med idéburet offentligt partnerskap (IOP), och vägledningen med sitt schema vid övervägande av IOP kan vara ett hjälpsamt verktyg.

Reservation av kontrakt i upphandlingar och kundval

IOP kan, som framgår av vägledningen, endast användas i vissa sammanhang. Det skulle därför vara positivt om de idéburna aktörerna ansökte om auktorisation i kundvalen eller deltog i upphandlingar i ökad utsträckning. Vår erfarenhet är hittills att flera av de idéburna aktörerna inte har velat delta i upphandlingar, trots vår bedömning om lämpligheten. Ett

exempel på motsatsen är upphandlingen av skyddat boende, som ledde till att hälften av de upphandlade verksamheterna i ordinarie kategori är idéburna verksamheter. En framgångsfaktor var en nära dialog med såväl idéburna som privata aktörer kring kravspecifikationen.

Om en särskild kontraktsreservation inom ramen för LOU till idéburna aktörer skulle underlätta för deras deltagande i upphandlingar ytterligare är det en stor fördel. Som utredningen tar upp är det i så fall en förutsättning att det bidrar till att förverkliga en social målsättning och att det leder till ekonomisk effektivitet.

Reservation av kontrakt – effekter på konkurrensen

Nacka har en tydlig målsättning att vara en företagsvänlig kommun. De idéburna välfärdsaktörerna är också arbetsgivare som kan skapa möjligheter till nya jobb i kommunen. En fråga blir då hur konkurrensen skulle påverkas om kontrakt reserverades till idéburna välfärdsaktörer. Utredarna menar i sin analys att de privata aktörernas marknadsandelar nationellt sett inte skulle minska. Däremot skulle troligen de offentliga aktörernas marknadsandel minska medan de idéburna aktörernas andel ökar. Det är svårt att säga om samma resonemang skulle gälla för Nacka, som har en relativt stor andel privata utförare. Ett scenario är att fler idéburna aktörer skulle inverka på såväl andelen privata som kommunala utförare. Om kvaliteten på de sociala tjänsterna skulle öka och priset minska är det fördelaktigt för kunden och kommunen. Ett annat scenario är att de idéburna aktörernas inträde på marknaden skulle stimulera de privata aktörerna till ytterligare utveckling i den nya konkurrenssituation som skulle uppstå.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag

Vi ställer oss positiva till de uppdrag som Upphandlingsmyndigheten skulle få i syfte att informera och stötta de idéburna aktörerna i frågor som rör såväl IOP som upphandlingar. Socialnämnden anser att det är viktigt att idéburna aktörer ska kunna samverka med kommunen på ett rättssäkert sätt och bli bedömda likartat.

Samverkan med kommunen ska vara enkel

Ett av utredningens syften är att skapa bättre förutsättningar för de idéburna aktörerna. Konsekvenserna för aktörerna bedöms därmed som huvudsakligen positiva men kan i vissa fall komma att innebära kostnader för dem. Socialnämnden menar att det är viktigt att sträva efter att göra samverkan med kommunen så enkel som möjligt för både idéburna och privata aktörer. En kostnad om 850 kronor för att registrera sig och administration i form av inlämning av stadgar och årsberättelse förefaller rimligt.

Ekonomiska konsekvenser

En ökad möjlighet till samverkan med idéburna aktörer i välfärden skulle med stor sannolikhet vara kostnadseffektivt. Om civilsamhället kunde ta en större del i utförandet av välfärdstjänster genom de möjligheter som utredningen föreslår skulle vi inte behöva ha parallellt upphandlade insatser, vilket förekommer idag.

Konsekvenser för barn

Konsekvenserna av utredningens förslag bör bli positiva för barn. Genom ökad samverkan med idéburna aktörer kan kundens perspektiv bättre tillvaratas och därmed tillföra kvalitetsaspekter som inte ryms inom ramen för vanliga avtal. Detta kan också ge ett ökat förtroende för socialtjänsten.

Bilagor

- Bilaga 1 Idéburen Valfärd SOU 2019:56
- Bilaga 2 Idéburet offentligt partnerskap – vägledning SOU 2019:56

Marie Ivarsson
Tf social- och äldredirektör

Ellinor Egefors
Gruppchef kvalitet och stöd
Omsorgsenheten